

SVERIGES RIKSBANK
SE-103 37 Stockholm
(Brunkebergstorg 11)

Tel +46 8 787 00 00
Fax +46 8 21 05 31
registratorn@riksbank.se
www.riksbank.se

DNR 2015-00410

Beslutsunderlag

DATUM: 2015-05-11
AVDELNING: Avdelningen för betalningssystem och kontanter
HANDLÄGGARE: Ulrika Johansson/Caroline Ahlsén Löfgren

■ Riksbankens föreskrifter (RBFS 2015:1) om inlösen av sedlar och mynt

Förslag till direktionens beslut

Direktionen beslutar att

- fastställa Riksbankens föreskrifter (2015:1) om inlösen av sedlar och mynt i enlighet med bilaga,
- föreskrifterna ska träda i kraft den 1 juni 2015,
- offentliggöra föreskrifterna i Riksbankens författningssamling, samt
- uppdra åt chefen för avdelningen för betalningssystem och kontanter att utforma rutiner för att lösa in minnesmynt som skickas in till Riksbanken.

Överväganden

Inlösen av minnesmynt

Minnesmynt utgivna av Riksbanken är lagliga betalningsmedel. De betraktas dock inte som betalningsmedel av handeln, vilket gör att det i praktiken inte är möjligt att betala med dem. Ägare till minnesmynt som inte längre vill ha kvar sina mynt har dessutom svårt att få sina minnesmynt inlösta. De är i dagsläget hänvisade till bankerna för att lösa in mynten eller till en andrahandsmarknad för att sälja dem.

Problemet med att lösa in minnesmynt kommer sannolikt att öka framöver. Anledning till detta är:

- Bankernas kontanthantering över disk minskar, vilket innebär att den kanal som tidigare funnits för inlösen av minnesmynt i hög grad försvinner. Försäljningen av minnesmynt på en andrahandsmarknad kvarstår därmed som enda alternativ om man inte vill fortsätta att spara sina mynt. Försäljningspriset avgörs av vilken efterfrågan som finns på andrahandsmarknaden, vilket innebär att den ersättning man får för mynten när man säljer dem kan bli lägre än deras nominella värde.

- Intresset för att samla på minnesmynt förefaller också minska. Vid de tre senaste utgivningstillfällena av minnesmynt uppgick försäljningsupplagan till knappt 20 000 mynt per utgivningstillfälle medan de tre sist utgivna minnesmynten på 1990-talet hade upplagor på mer än 60 000 mynt per utgivningstillfälle. Intresset för att spara redan utgivna minnesmynt förefaller också minska, vilket innebär att behovet av att lösa in dem därmed ökar.
- Det kommande sedel- och myntutbytet kan också tänkas få som effekt att fler önskar lösa in sina minnesmynt när man "tömmer byrålådan" på sedlar och mynt som blir ogiltiga 2016 och 2017.

Riksbanken har under många år gett ut minnesmynt och det finns cirka nio miljoner minnesmynt ute i samhället till ett värde av drygt 0,5 miljard kronor.

Bankernas Depå AB är i dagsläget den enda aktör som kan lösa in minnesmynt till Riksbanken. Dessa mynt kommer från bankerna, som har tagit emot dem från allmänheten. Allmänheten har således ingen möjlighet att vända sig direkt till Riksbanken för att få sina minnesmynt inlösta i nuläget.

Eftersom det blir allt svårare att lösa in minnesmynt i en bank när bankernas kontanthantering minskar, och det i praktiken heller inte är möjligt att betala med mynten, finns det anledning för Riksbanken att börja lösa in minnesmynt direkt från allmänheten. Riksbanken i egenskap av utgivare föreslås därför möjliggöra inlösen av minnesmynt genom en ändring av Riksbankens föreskrifter om inlösen av sedlar och mynt så att de även omfattar inlösen av äkta minnesmynt.

Bankernas möjligheter att lösa in minnesmynt bör samtidigt kvarstå i den omfattning som bankerna önskar erbjuda denna tjänst till sina kunder. Det framstår dock inte som motiverat att kräva att bankerna skulle ta ett ökat ansvar för inlösen av minnesmynt. Dessa mynt används i praktiken inte som betalningsmedel och det går därför inte att koppla inlösen av minnesmynt till behovet av att upprätthålla en väl fungerande betalningsmarknad. Kravet på inlösen av minnesmynt i bank skulle inte heller gälla en begränsad tidsperiod.

Mot denna bakgrund bör Riksbanken i stället vidta åtgärder för att möjliggöra inlösen av minnesmynt från allmänheten. Detta innebär bland annat att utforma rutiner för mottagning och hantering av minnesmynt i samband med inlösen. Dessa kan med fördel följa samma förfarande som redan i dag används för inlösen av ogiltiga sedlar, vilket innebär att allmänheten skulle lösa in minnesmynt genom att skicka in mynten med post till Riksbanken. Inlösen av minnesmynt planeras att vara en avgiftsfri tjänst.

Vidare bör det förtydligas i föreskrifterna att Bankernas Depå AB har möjlighet att lösa in minnesmynt i enlighet med Riksbankens föreskrifter (RBFS 2013:2) om kontantförsörjning.

Avgift för inlösen av ogiltiga sedlar

Enligt 8 kap. 5 § riksbankslagen får Riksbanken mot betalning utföra tjänster som har anknytning till bankens verksamhet som centralbank. Med stöd av denna bestämmelse har Riksbanken tagit ut avgifter i samband med inlösen av ogiltiga sedlar.

I dagsläget tas en avgift ut om 100 kronor per ärende. Denna avgift föreslås kvarstå även framöver. Avgiften är ett incitament för allmänheten att lösa in sedlar i tid, inte skicka in enstaka sedlar av låga valörer, inte portionera ut ogiltiga sedlar i flera

- ärenden över lång tid och inte göra Riksbanken mer attraktiv som inlöseninstans än bankerna.

Riksbanken avser inte att ta ut avgift för inlösen av sedlar eller mynt som är giltiga. Det gäller exempelvis skyddsinfärgade sedlar och, enligt förslaget ovan, minnesmynt.

I och med att föreskrifterna om inlösen av sedlar och mynt i enlighet med förslaget ovan ska kompletteras med bestämmelserna för inlösen av äkta minnesmynt finns det även anledning att tydliggöra i vilka situationer som avgiften för inlösen tas ut och till vilket belopp. Föreskrifterna föreslås därför kompletteras med ett tillägg om detta.

Ikraftträdande av föreskrifterna

För att det ska vara möjligt att hitta alla gällande bestämmelser om inlösen av sedlar och mynt i samma föreskrifter föreslås att Riksbankens föreskrifter RBFS 2014:3 ersätts av nya föreskrifter RBFS 2015:1. De nya föreskrifterna ska träda i kraft den 1 juni 2015 och offentliggöras i Riksbankens författningssamling.